

UPORABA STANDARDOV GS1 NA PODROČJU VRAČLJIVE EMBALAŽE

V krožni ekonomiji in njeni trajnostni naravnosti igra vračljiva embalaža zelo pomembno vlogo pri zmanjševanju odpadkov. Številne evropske in svetovne pobude spodbujajo zato uporabo vračljive embalaže in posledično ohranjanje naravnih virov. Pri tem poslanstvu nastopajo številni izzivi, na čelu z omejevanjem visokih manipulativnih stroškov in potrebnim učinkovitim sledenjem. Kako si lahko pri tem pomagamo z globalnimi standardi GS1?

Besedilo in fotografije: GS1 Slovenija

Nadzor nad transportno embalažo je v osnovi zahteven že znotraj podjetja. Izziv postane še večji, ko posamezna enota blaga zapusti okolje lastnika. Vračljiva transportna embalaža mora na svoji poti do končnega kupca izpolnjevati zahteve po sledljivosti, v nekaterih primerih pa tudi specifične zakonske zahteve. Nekatero transportno enoto je treba na poti celo razkuževati, kar je podlaga za pridobitev certifikata neoporečnosti – s tem se srečujemo pri izvozu palet v Avstralijo ali na Novo Zelandijo. Velik izziv predstavljata še vračilo oziroma trgovanje s povratno embalažo v smislu knjiženja in elektronskega poslovanja.

Težava izvira iz označevanja naročenega blaga, kjer z naročilnico naročimo blago, ne pa embalaže. Pri naročanju, denimo, steklenic mineralne vode kupec naroči vsebino

in dobi poleg še embalažo. Identifikacijska številka naročenega blaga velja samo za vsebino, ne pa za embalažo, s katero se pozneje posluje ločeno. Nadzor tovrstnih procesov je brez ustreznih skupne identifikacije zelo zahteven. Velja dodati, da se za površ na letni ravni izgubi okoli 10 odstotkov palet zaradi različnih vzrokov, kot so kraja, izguba, poškodbe.

Rešitev prinašajo standardi

Pri slednjem si lahko pomagamo z globalnimi standardi GS1 za identifikacijo in sledenje transportne in prodajno vračljive embalaže. Paleta, sode in zaboje ter po drugi plati steklenice in, denimo, pивske sode lahko sledimo ter označujemo z uporabo: globalne trgovinske številke izdelka GTIN (angl. Global Trade Item Number), globalnega identifikatorja vračljivih sredstev GRAI (angl. Global Returnable Asset Identifier), črtnih kod tipa GS1-128 ter GS1 DataMatrix in tehnologije RFID s standardom EPC. Ti standardi omogočajo natančno identifikacijo in sledenje predvsem transportne embalaže čez cel življenjski cikel.

GS1 Slovenija je zato v sodelovanju s Trgovinsko zbornico Slovenije (TZS) in pomembnimi trgovskimi podjetji razvila predlog

Vsaka paleta Düссeldorfer je opremljena z vgrajenim čipom RFID in črtno kodo, ki vsebujeta identifikator GS1 za vračljiva sredstva GRAI.

V okviru evropske organizacije GS1 je nastala škatla GS1 SMART, namenjena predvsem za prevoz manjših izdelkov, ki se pogosto prepakirajo v notranje zabojnike za večkratno uporabo

označevanja vračljive embalaže. Na podlagi predloga je bil dosežen nacionalni dogovor za sledljivost prodajne vračljive embalaže preko identifikacijske številke GS1 GTIN. Uzance pri vračanju in prevzemanju vračljive embalaže, objavljene v Uradnem listu RS, št. 12/13, zagotavljajo hiter pretok vračljive embalaže, enotne kavcijske vrednosti, zmanjšujejo stroške ter prispevajo k varovanju okolja in potrošnikov.

Germski pristop – od palete do škatle

Lep primer zgoraj opisanih prizadevanj predstavlja rešitev trgovske verige ALDI SÜD (pri nas znane kot Hofer), ki je začela v Evropi uporabljati plastične palete tipa Düссeldorfer z vgrajenim čipom RFID in črtno kodo. Trgovsko podjetje že od jeseni 2020 postopoma zamenjuje klasične lesene palete z bolj obstojnimi in ekonomičnimi iz plastičnih materialov. Paleta Düссeldorfer, ki je pol manjša od Euro palete in je posebej zasnovana za diskontne trgovce, je mogoče povsem reciklirati. Prednost predstavlja še dejstvo, da se v primerjavi z lesenimi paletami pri plastičnih ne uporablja sistem zamenjave. Namesto tega je paleta na voljo dobaviteljem prek pooling sistema, ki ga upravlja podjetje Polymer Logistics. Po vsakem ciklu uporabe se prazne palete pregledajo zaradi morebitnih poškodb, ponudnik storitev pa jih očisti. S tem dosega ponudnik višje higienske standarde in zmanjšujejo proizvodne stroške dobaviteljev. Vsaka paleta je s tem namenom opremljena z vgrajenim čipom RFID in črtno kodo, ki vsebujeta identifikator GS1 za vračljiva sredstva GRAI. Na takšen način je mogoče natančno beležiti vsako paleto glede na lokacijo, kar izboljšuje vodenje zalog. Ponudnik pooling

storitev lahko spremlja še, koliko palet je v skladiščih, pri dobaviteljih in Aldiju – slednje prispeva k njihovi manjši izgubi. Aldi je začel z uporabo plastičnih palet zmanjševati porabo lesa, krčiti emisije CO₂, nižati stroške prevozov in skladiščenja ter začel izboljševati kakovost in varnost izdelkov. Uporaba je hkrati šolski primer dobre prakse krožnega gospodarstva in trajnostnega razvoja.

GS1 SMART Box

Predstavniki nemške industrije in trgovine so se dogovorili tudi o novem standardu za večkratno uporabo škatel za oskrbo centralnih maloprodajnih skladišč. V okviru evropske organizacije GS1 je s tem namenom nastala škatla GS1 SMART, namenjena predvsem prevozu manjših izdelkov, ki se pogosto prepakirajo v notranje zabojnike za večkratno uporabo. Z enotnim kontejnerskim sistemom se lahko s tem izognemo nepotrebnemu odpadnemu materialu ter zmanjšamo stroške prevoza in skladiščenja. Poleg tega škatla GS1 SMART omogoča sledljivost in identifikacijo izdelkov s pomočjo standardov označevanja GS1, kot so črna

koda GS1 DataMatrix, GS1-128 ali RFID. GS1 SMART že uporabljajo v sektorju drogerij, kjer so jo preizkusili nekateri vodilni proizvajalci in trgovci. V prihodnosti se načrtuje njena razširitev na druge sektorje, kot so živila, pijače, kozmetika in gospodinjski izdelki, kar bo prispevalo k hitrejšemu uvajanju krožnega in bolj ekonomičnega gospodarjenja.

Pot do uspeha

V GS1 Slovenija nismo aktivni le na področju iskanja najboljših načinov označevanja vračljive embalaže. Veliko energije polagamo še v aktivno izobraževanje gospodarskih subjektov, ki se pri svojih aktivnostih srečujejo s tovrstno problematiko. V okviru Akademije GS1 Slovenije bomo s tem namenom že v bližnji prihodnosti organizirali več pomembnih izobraževanj, logističnih delavnic in tako imenovanih srečanj z delovnim naslovom Kava z GS1, kjer boste izvedeli marsikaj novega s področja gospodarnega in ekonomičnega ravnanja z embalažo.

